

Алифанов И. С.¹, асист. кафедри офтальмології
Сакович В. Н.¹, д-р мед. наук, проф. кафедри офтальмології
Ясько Л. Г.², зав. офтальмологічним відділенням
Зосимова Я. А.², врач офтальмологічного відділення

¹ГУ «Дніпровський державний медичний університет», г. Дніпр, Україна

²ГУ «Український державний НІІІ медико-соціальних проблем інвалідності МЗ України», г. Дніпр, Україна

Медико-соціальні аспекти слепоти і слабovidення внаслідок глаукоми в Україні

Актуальність. Глаукома в наші часи є однією з основних медико-соціальних проблем сучасної офтальмології. Згідно даних International Agency for Prevention of Blindness (IAPB) Vision Atlas (2020) в світі нараховується 295 млн осіб зі зниженням зору середньої і важкої ступені (слабовидящі, гострота зору від 0,05 до 0,3 згідно МКБ-11) і близько 43 млн сліпих (гострота зору менше 0,05), а до 2050 року очікується збільшення їх кількості відповідно до 474 і 61 млн осіб. Основними причинами слабovidення є некорриговані аномалії рефракції (157 млн осіб), катаракта (83 млн), дегенерація макули (6 млн), глаукома (4 млн) і діабетическа ретинопатія (3 млн), інші захворювання склали сумарно близько 40 млн випадків. Серед причин слепоти перше місце займає катаракта (17 млн), друге і третє місце ділять глаукома і некорриговані аномалії рефракції (по 4 млн), далі йде дегенерація макули (2 млн) і діабетическа ретинопатія (1 млн); інші причини – сумарно близько 16 млн осіб. Таким чином, згідно світової статистики, глаукома в 11 % випадків є причиною повної слепоти і в 2 % випадків – причиною слабovidення [1].

Ціль роботи – вивчити медико-соціальні аспекти слепоти і слабovidення внаслідок глаукоми в Україні на протязі 2015–2019 рр.

Матеріали і методи. Для реалізації поставлених завдань нами було проведено аналіз вказаних даних:

– щорічні статистичні звіти обласних офтальмологічних і дво-профільних медико-соціальних експертних комісій (МСЭК) України, а також міста Києва за 2015–2019 рр. за первинною інвалідністю внаслідок патології органу зору;

Алифанов И. С., Сакович В. Н., Ясько Л. Г., Зосимова Я. А., 2021

© 2021 The Authors. Published by Professional Edition Eastern Europe.

This is an open access article under the CC BY-SA license (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>)

– аналитико-інформаційні справочники «Основні показателі інвалідності і діяльності МСЭК України» за 2015–2019 гг.

Результати роботи. Нами були вивчені результати моніторингу первинної і інвалідності внаслідок глаукоми на протязі 2015–2019 гг. Інтенсивний показател (распространенность) первинної інвалідності внаслідок глаукоми середі дорослого населення України на протязі розглянутого періоду часу являвся відносно стабільним: 2015 г. – 0,35, 2016 г. – 0,32, 2017 г. – 0,34, 2018 г. – 0,34 і 2019 г. – 0,31 на 10 тис. дорослого населення. Специфічних регіональних закономірностей даного показателя виявлено не було. Слід відзначити, що наведені дані не відображають загальну кількісну характеристику слепоти внаслідок глаукоми в Україні, а характеризують тільки щорічний приріст сліпих і слабозорих.

Удельний вага глаукоми середі всіх причин інвалідності також змінювався незначально від 19,3 % в 2015 році до 18,5 % в 2019 році. За даними офтальмологічних МСЭК, на протязі 2015–2018 гг. глаукома являлася лідуючою причиною первинного визначення інвалідності внаслідок патології органу зору в Україні і тільки в 2019 році на перше місце вийшла патологія очного дна. Ймовірно, це частково пов'язано з ростом захворюваності глаукомою в першому десятилітті ХХІ століття [2].

Більшість хворих глаукомою з первинно визначеною інвалідністю освідечуються до МСЭК вже будучи сліпими і слабозорими. Так, в 2019 році І група інвалідності була визначена у 38,5 % освідечуваних пацієнтів з глаукомою, ІІ група – у 14,9 % і ІІІ група – у 46,6 %.

Аналіз факторів і причин інвалідизації пацієнтів з глаукомою продемонстрував, що найбільш значимими являються низька якість диспансерного нагляду, особливо в сільській місцевості (в т. ч. пізня діагностика захворювання на ІІІ–ІV стадії), фінансові труднощі пацієнтів в повній мірі забезпечити себе дорогими гіпотензивними препаратами і витратними матеріалами для проведення високотехнологічного хірургічного лікування, відсутність медичного страхування.

Висновок. На протязі останніх років глаукома являлася лідуючою причиною первинної інвалідності по зору в Україні, що визначає соціальну значимість і важкість розглянутого захворювання. Отримані дані являються основою для розробки і прийняття спеціалізованих національних і регіональних програм профілактики інвалідності, запобігання слепоті внаслідок глаукоми в нашій державі.

СПИСОК ІСПОЛЬЗОВАНИХ ІСТОЧНИКОВ

REFERENCES

1. GBD 2019 Blindness and Vision Impairment Collaborators; Vision Loss Expert Group of the Global Burden of Disease Study. Causes of blindness and vision impairment in 2020 and trends over 30 years, and prevalence of avoidable blindness in relation to VISION 2020: the

Right to Sight: an analysis for the Global Burden of Disease Study. *Lancet Glob Health*. 2021 Feb;9(2): e144-e160. [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(20\)30489-7](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(20)30489-7). Epub 2020 Dec 1. Erratum in: *Lancet Glob Health*. 2021 Apr;9(4): e408.

2. Golubchikov MV, Rykov SO, Vitovska OP, et al. [Ophthalmological care in Ukraine in 2005-2014. Analytical and statistical reference book]. Kyiv; 2015. Ukrainian.

Голубчиков МВ, Риков СО, Вітовська ОП, Коломійчук ВМ, Дубиніна ТЮ, Барінов ЮВ, Руденко НГ, Руденко ОВ, Гудзь АС, Венгер ЛВ, Пенішкевич ЯІ, Шаргородська ІВ, Денісюк ЛІ, Бідна ОВ, Медведовська НВ, Васюта ВМ. Офтальмологічна допомога в Україні за 2005-2014 роки: аналітично-статистичний довідник. Київ: Логос; 2015. 250 с.

Отримано 08.08.2021 р.